

Bilag

Den 26. marts 1998

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Hølbergsgade 2
1057 København K.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om, hvorvidt en ordning, hvorefter landbrugsvirksomhederne skal så efterafgrøder på 6 pct. af det areal, som dyrkes med nærmere bestemte 1-årige afgrøder, vil have karakter af ekspropriation efter grundlovens § 73.

I den anledning vedlægges et notat om det rejste spørgsmål.

Frank Jensen

/ Poul Dahl Jensen

**Notat
om**

forholdet mellem grundlovens § 73 om en ordning med efterafgrøder på 6 pct. af det areal, som dyrkes med nærmere bestemte 1-årige afgrøder

1. Baggrund

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet) har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om, hvorvidt en ordning, som bl.a. går ud på, at landbrugsvirksomhederne skal så efterafgrøder på 6 pct. af det areal, som dyrkes med nærmere bestemte 1-årige afgrøder, vil have karakter af ekspropriation efter grundlovens § 73.

Fødevareministeriet, Administrations- og udviklingsafdelingen, juridisk kontor (AU-JUR), har i et notat af 10. februar 1998 (vedrørende et tidligere - i det væsentlige tilsvarende - forslag om tilsåning af 5 pct. af arealet) bl.a. anført følgende om spørgsmålet:

»Med den korte tid, som AU-JUR har fået til at besvare det stillede spørgsmål, er konklusio-

nen, at hvis der indføres et krav til landbruget om, at 5 pct. af alle deres marker skal være tilsået med italiensk rajgræs, skønnes dette krav muligvis at kunne være af ekspropriativ karakter.

Det anbefales derfor, at . . . evt. nærmere krav specificeres og forelægges Justitsministeriets lovafdeling til en udtalelse, idet spørgsmålet dog endeligt kun kan afgøres ved domstolene.«

I det følgende behandles det rejste spørgsmål nærmere. Indledningsvis beskrives den foreslåede ordning og dens økonomiske konsekvenser (pkt. 2 nedenfor). Under pkt. 3 gennemgås litteratur og praksis vedrørende grundlovens § 73. Justitsministeriets overvejelser og konklusion fremgår af pkt. 4.

2. Den foreslåede ordning og dens økonomiske konsekvenser

2.1. Udkast til forslag til lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække

Den nævnte ordning med efterafgrøder forventes efter det oplyste at træde i kraft den 1. august 1998. Det seneste lovudkast om ordningen, som er sendt til Justitsministeriet (udkast af 20. marts 1998 til forslag til lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække), indeholder bl.a. følgende bestemmelse:

»§ 22. . . .

Stk. 2. For hver virksomhed skal der, ud over det i stk. 1 nævnte areal med plantedække, i et areal svarende til mindst 6 pct. af det areal, som dyrkes med 1-årige afgrøder, som ikke har kvælstofoptagelse om efteråret i høståret, udlægges en efterafgrøde efter normale driftsmæssige principper. Dette krav er opfyldt, hvis arealet med efterafgrøder som gennemsnit over indevæ-